

POSTANOWIENIE

Dnia 7 kwietnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Zawistowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

SSN Karol Weitz

w sprawie z wniosku M. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
przy uczestnictwie "C. [...]" spółki akcyjnej w W. i "F." spółki z ograniczoną
odpowiedzialnością w R.

o wykreślenie z rejestru zastawów,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 7 kwietnia 2022 r.,

na skutek zagadnienia prawnego

przedstawionego przez Sąd Okręgowy w W.

postanowieniem z dnia 20 sierpnia 2021 r., sygn. akt XXIII Gz [...],

"Czy w aktualnym stanie prawnym, po zmianach Kodeksu postępowania cywilnego wprowadzonych ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r., poz. 1469), apelacja od postanowienia w przedmiocie wpisu do rejestru zastawów, o którym mowa w art. 41 ust. 4 ustawy z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (Dz. U. Nr 149, poz. 703 ze zm.), niepoprzedzona wnioskiem o sporządzenie uzasadnienia tego postanowienia i doręczenie postanowienia z uzasadnieniem, podlega odrzuceniu jako z innych przyczyn niedopuszczalna (art. 373 § 1 KPC w zw. z art. 397 § 3 KPC w zw. z art. 13 § 2 KPC) oraz czy na skutek wniesienia apelacji wprost sąd uzasadnia z urzędu zaskarżone postanowienie?"

odmawia podjęcia uchwały.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 4 stycznia 2021 r. Sąd Okręgowy w W. odrzucił apelację uczestnika C. [...] S.A. od postanowienia Sądu Rejonowego w W. z dnia 24 listopada 2020 r. w przedmiocie wpisu do rejestru zastawów. Wskazał, że skarżącemu doręczono odpis tego postanowienia w dniu 2 grudnia 2020 r. Apelacja została wniesiona w dniu 14 grudnia 2020 r., bez złożenia przez skarżącego wniosku o sporządzenie uzasadnienia postanowienia Sądu pierwszej instancji. W ocenie Sądu Okręgowego złożenie wniosku o doręczenie uzasadnienia postanowienia z dnia 24 listopada 2020 r. było warunkiem dopuszczalności wniesienia apelacji. Z tego względu apelacja podlegała odrzuceniu na podstawie art. 373 § 1 k.p.c.

Sąd Okręgowy w W. rozpoznając zażalenie na postanowienie odrzucające apelację uczestnika postępowania powziął wątpliwość, czy przy uwzględnieniu regulacji zawartej w art. 41 ust.4 ustawy z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (Dz. U. z 2019 r., poz. 1469 – dalej: u.z.r.) apelacja od postanowienia w przedmiocie wpisu do rejestru zastawów, niepoprzedzona złożeniem wniosku o sporządzenie uzasadnienia i doręczenie postanowienia z uzasadnieniem, podlega odrzuceniu jako niedopuszczalna oraz czy na skutek wniesienia apelacji wprost sąd uzasadnia z urzędu zaskarżone postanowienie. Zagadnienia te przedstawił Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia na podstawie art. 390 § 1 k.p.c.

Sąd Okręgowy podniósł, że w wyniku zmian wprowadzonych do Kodeksu postępowania cywilnego na mocy ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r., poz. 1469 – dalej: ustawa nowelizująca) złożenie wniosku o uzasadnienie orzeczenia sądu pierwszej instancji jest przesłanką skutecznego wniesienia apelacji. Dopiero doręczenie orzeczenia z uzasadnieniem otwiera bieg terminu do wniesienia apelacji. Regulacja w tym zakresie stanowiła podstawę odrzucenia apelacji wniesionej przez uczestnika postępowania. Jednakże postępowanie dotyczące wpisów w rejestrze zastawów zostało uregulowane odrębnie w u.z.r. Artykuł 44 tej ustawy stanowi, że do postępowania rejestrowego stosuje się

przepisy k.p.c. o postępowaniu nieprocesowym, z uwzględnieniem przepisów tej ustawy. Oznacza to, że przepisy u.z.r. należy stosować w pierwszym rzędzie. Artykuł 41 ust. 3 i ust. 4 u.z.r. reguluje sporządzanie uzasadnień postanowień w przedmiocie wpisu do rejestru zastawów inaczej niż art. 357 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy pokreślił także, że regulacja szczególna zawarta w u.z.r. nie została zmieniona przez ustawę nowelizującą. Budzi to wątpliwość co do przedmiotu przedstawionego zagadnienia prawnego. W ocenie Sądu Okręgowego pozostawienie regulacji zawartej w art. 41 ust. 3 i ust. 4 u.z.r., dopuszczającej możliwość wniesienia apelacji wprost, z zachowaniem ustawowego terminu, stanowi przeszkodę do uznania, że apelacja wniesiona bez złożenia uprzednio wniosku o doręczenie orzeczenia z uzasadnieniem jest niedopuszczalna. Powyższy przepis nakazuje sporządzenie uzasadnienia zaskarżonego postanowienia po wniesieniu apelacji. Wobec brzmienia art. 371 k.p.c. powstaje dodatkowo wątpliwość, czy sąd pierwszej instancji, do którego wniesiono apelację jest uprawniony do stwierdzenia, czy apelacja została wniesiona w terminie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Okręgowy w W., jako sąd drugiej instancji, przedstawił do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu zagadnienie prawne, którego istota dotyczy relacji zachodzącej między przepisami kodeksu postępowania cywilnego regulującymi postępowanie apelacyjne oraz przepisami u.z.r. zawierającymi odrębną regulację w zakresie postępowania związanego z dokonywaniem wpisów w rejestrze zastawów, obejmującą także określone aspekty postępowania związane z zaskarzaniem orzeczeń. W uzasadnieniu postanowienia o przedstawieniu Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego zasadnie stwierdzono, że przepisy art. 41 ust. 3 i ust. 4 u.z.r. mają w stosunku do art. 357 k.p.c. charakter regulacji szczególnej. Sąd Okręgowy trafnie wskazał również, że treść art. 41 ust. 3 i ust. 4 u.z.r. wskazuje, iż sporządzanie uzasadnień oraz sposób wnoszenia apelacji od postanowień w przedmiocie wpisu do rejestru zastawów uregulowano w sposób podobny jak w art. 329 k.p.c. w brzmieniu przed zmianami wprowadzonymi przez ustawę nowelizującą. Oznacza to, że na gruncie obowiązujących przepisów u.z.r. uczestnik postępowania bez względu na treść art. 41 ust. 4 tej ustawy jest uprawniony także do złożenia wniosku o doręczenie

uzasadnienia postanowienia, od którego ma zamiar wnieść apelację. Powyższe uwagi należałoby uwzględnić przy rozpoznawaniu zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Okręgowy. Wymaga jednak odnotowania, że możliwość podjęcia przez Sąd Najwyższy uchwały rozstrzygającej zagadnienie prawne jest uzależniona od spełnienia przez sąd drugiej instancji przedstawiający to zagadnienie określonych wymogów, wynikających z brzmienia art. 390 k.p.c. W judykaturze utrwalone jest stanowisko, że do tych wymogów należy wydanie przez sąd drugiej instancji postanowienia we właściwym składzie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2002 r., III CZP 74/02, z dnia 17 lipca 2007 r., III CZP 72/07 i z dnia 23 października 2007, III CZP 90/07).

Właściwy skład sądu drugiej instancji regulują przepisy dotyczące odpowiednio rozpoznawania sprawy w postępowaniu apelacyjnym lub postępowaniu zażaleniowym. Miarodajne są przepisy określające w jakim składzie sąd drugiej instancji rozpoznaje apelację lub zażalenie. Wskazuje na to przede wszystkim treść art. 390 § 2 k.p.c. Zgodnie z tą regulacją uchwała Sądu Najwyższego wiąże w danej sprawie, a zatem jest wiążąca dla sądu, który rozpoznaje apelację lub zażalenie. Sąd Okręgowy wystąpił o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego po wniesieniu przez uczestnika postępowania zażalenia. Zgodnie z brzmieniem art. 397 § 1 k.p.c. sąd rozpoznaje zażalenie w składzie trzech sędziów. Sąd Okręgowy w W. wydał postanowienie z dnia 20 sierpnia 2021 r. w składzie jednego sędziego, a zatem w składzie niewłaściwym.

Z tego względu Sąd Najwyższy odmówił podjęcia uchwały (art. 390 § 1 k.p.c.).